

POVODOM JEDNE (PROMAŠENE) APOLOGIJE (NEO)LIBERALIZMA

Čitajući članak g. Vuka Perišića pod naslovom "Noćobdija ili raspikuća" objavljen 22.11.2011. na portalu "Peščanik", nekom bi se možda u prvi mah moglo učiniti (kao što se to u prvi mah učinilo i autoru ovoga teksta), kako se radi o jednom solidnom kritičkom osvrtu na neke aspekte dužničke krize koja danas trese Evropskom Unijom, u kojemu se, sasvim umjesno, pozivaju na odgovornost oni koji su prouzrokovali ovu finansijsku kataklizmu. Međutim, to je samo dojam koji čitatelj može steći prije negoli se približi kraju tog pomalo atipičnog publicističkog uratka od skoro trinaest kartica. A kad se dođe do kraja, neizbježno se nameće zaključak kako je cijela stvar ovdje ostala suštinski nedorečena, kako je postavljena krajnje jednostrano, te kako predstavlja samo još jedan Perišićev propagandni pamflet, prigodno ukrašen retoričkim figurama, koje puno manje razotkrivaju, a puno više skrivaju ključna pitanja i odgovore vezane uz probleme kojima se članak bavi.

G. Perišić naime, kao gorljivi liberal (liberter, libertarijanac), kako smo to vidjeli već ranije, svoje tekstove redovito koristi kao sredstvo propagande ideologije koju zastupa, pri čemu mudro prešućuje one apekte razmatranog predmeta koji proturiječe postavkama ove ideologije ili im ne idu u prilog, dok se zastupnike drugačijih mišljenja i stavova nastoji diskreditirati na ovaj ili onaj način. U ovom tekstu Perišić se tako obrušio na nesavjesnost i rasipništvo državnih institucija koje upravljaju javnim financijama, što je, doduše, sasvim u redu. No nakon njihovog rječitog i donekle uvjerljivog raskrinkavanja, te nazanačavanja "sankcija" kojima bi ih se (možda) moglo zauzdati, Perišić ležerno završava svoj tekst, sugerirajući kako je cijeli problem isključivo u uređenju države, onakvom kakvo je ono danas. Zapravo, ne samo da on to sugerira, već i sasvim eksplicitno amnestira sve druge sudionike u ovoj kriminalnoj gozbi na račun poreznih obveznika. Bankari su ovdje, po Perišiću, posve nevini, zapravo su čak štoviše žrtve nezajazljivih državnih krvopija, koje će na kraju "izvisiti", jer su državni dugovi nenaplativi ("Grčkoj, nažalost, neće moći uzeti ni Kretu ni Rodos", no treba raditi na tome da to postane moguće). Ti fini, poštteni momci samo su, iz nekih misterioznih razloga, pokušali utoliti enormne apetite državnog aparata i pritom nešto malo "muvali s obveznicama", odnosno kreditiranjem državnih deficita.

Zanimljiva je ovo ocjena koja već i kod posve neupućenih izaziva podozrenje. Kod onih nešto upućenijih podozrenje izaziva činjenica da o djelovanju i moći svjetske finansijske oligarhije ovdje nema ni spomena, o ideologiji (neo)liberalizma na kojem počiva cijeli taj nakaradni sustav, također. Vjerodostojan autor koji je odlučio napisati jedan ozbiljan, analitički tekst o evropskoj dužničkoj krizi i uopće ekonomskoj depresiji koja se zadnjih godina proširila svijetom, ove teme jednostavno ne može izbjeći zbog same prirode stvari kojima se bavi, a Perišićeva pretenzije na ozbiljnost i analitičnost u ovom su tekstu vidljive već iz samog njegovog opsega.

No, daleko veće podozrenje izazivaju neke vrlo konkretne ideje koje Perišić iznosi, a koje se tiču suverenosti država u uvjetima nagomilanih gospodarskih problema i visoke vanjske zaduženosti. Citirat ćemo dva odlomka Perišićevog teksta koji se najdirektnije odnose na ove probleme - "Neodgovorno zaduživanje je nasrtaj na međunarodni poredak i civilizacijske, pravne i moralne vrijednosti koji se može izjednačiti s oružanom agresijom, kao što se osiromašenje građana može izjednačiti sa zločinom protiv civilnog stanovništva. Ustavno i međunarodno pravo moraju pronaći mehanizme kojima će takvo ponašanje spriječiti i sankcionirati ali tako što će bezuvjetno zaštititi ekonomske interese i politička prava građana. Samo o njima, samo o ljudima je riječ i ništa drugo nije i ne smije biti važnije, svakako ne država, nacija, nacionalni interes i slične mjenice bez moralnog pokrića." I nadalje - "Ako su državna imovina i državna suverenost cijena koju valja platiti da bi građani bili pošteđeni snošenja *tuđih* troškova - a državni troškovi uvijek su tuđi mada političke elite uvjeravaju gomilu da je država 'njena' - ta je cijena mala i zapravo vrlo povoljna. Domovina koja ne zna i ne želi razumno i pošteno poslovati zaslužuje da ide na bubanj, ponajprije i ponajviše u interesu njenih državljana."

Nejasno je u prvi mah što se sve ovdje hoće reći. Na kakav to bubanj ide domovina, čiji bubanj i kako se bubnja po tom bubnju? Šteta što to nije opisano znatno detaljnije. Možda je problem u tome što baš ne bi bilo zgodno da javnost s tim bude upoznata jer tko zna, možda i nas, odnosno našu domovinu nešto takvo čeka u budućnosti. Misli li se tu samo na aktivnosti MMF-a kao instrumenta finansijske oligarhije, koji bi u kritičnim situacijama još čvršće trebao preuzimati kormilo u svoje ruke, te agresivnije krojiti pravdu i diktirati najvažnije stavke gospodarske i socijalne politike zemlje koja se našla u problemima? Ili bi eksponenti globalnog kapitala trebali u potpunosti preuzeti upravljanje zemljom, njenim resursima i njezinim stanovništvom? I u prvom, a pogotovo ovom drugom slučaju posve je jasno da se radi o zamjeni

demokratskog društvenog uređenja, u kojemu zemljom vladaju od naroda izabrani predstavnici, onim totalitarnim u kojemu vladaju "nevidljivi šefovi" za koje se ne zna ni tko su, ni što su, ni gdje su, ni kome su odgovorni, ni da li uopće postoje u nekoj našoj realnosti (nego postoje nekoj "drugoj", možda "paralelnoj")? Netko će možda i priznati da se radi upravo o tome, pri čemu će ovu suspenziju demokracije opravdati (navodnom) efikasnošću tog modela vladanja (koji, primijetimo, predstavlja nešto novo, dosad neviđeno), kao jedinog načina da posrnula zemlja izvuče iz gliba u koji je upala i spriječi posvemašnji društveni kaos. No, pitanje je, kao prvo, koliko bi takav model uistinu efikasan, a kao drugo, radi li se tu o samo privremenom rješenju ili nečemu što treba ostati za duže vrijeme ili za stalno? Koliko će, primjerice u Grčkoj trajati "prinudna uprava" koja je već uspostavljena (u obliku tzv. "tehničke vlade")? Dok Grci ne vrate svoje dugove? Pa koliko će im vremena trebati da vrate tih dvjesto ili sto ili koliko već milijardi eura, ako se prestano dodatno zadužuju? I nije li društveni kaos tamo sve veći i veći? Na koncu, posve je nejasno kako se može govoriti o zaštiti "ekonomskih interesa i političkih prava građana", ako se njihova politička prava zapravo suspendiraju, a njihov je prosječni standard u stalnom padu, isto kao i zaposlenost, pri čemu im se radna i socijalna prava neprestano sužavaju i stalno ih se poziva na sve jače i jače "stezanje remena". No nije teško zaključiti da se ovdje radi o zaštiti nekih drugih "ekonomskih interesa i političkih prava". Zašto bi uostalom ti "nevidljivi šefovi" brinuli o interesima i pravima građana, ako nikome nisu odgovorni?

Zanimljivo je da Perišić izbjegava postaviti i ono ključno pitanje - Tko je i zašto omogućio grčkoj vladi da se zadužuje preko svake mjere? Nisu li to upravo ti siroti bankari? I što su oni time htjeli postići? Pomoći jednoj vladi koja je svim silama nastojala da svom narodu osigura lijep život i dobru zabavu (primjerice, OI u Ateni 2004. godine koštale su grčku državu, prema dostupnim podacima, čak 20 milijardi dolara)? Kad bi bilo onako kako nam se u nekim medijima posve eksplicitno, a u Perišićevom članku implicitno sugerira, ispalo bi da bankarsku kastu sačinjavaju odreda idioti tipa kneza Myškina koji pokušavaju svijet učiniti sretnim, ali im to, tako fatalno, ne polazi za rukom. No, kad smo već kod Dostojevskog, zgodno bi bilo spomenuti se još jednog njegovog lika, onog sumanutog Šigaljova iz romana "Demoni". Taj se tip, kako je poznato, zanosio idejom o stvaranju idealne ljudske zajednice, pri čemu je njegov zaključak bio kako će on i njegovi istomišljenici, polazeći od zahtjeva za apsolutnom slobodom, izgraditi sustav apsolutnog ropstva. Ovo se proročanstvo Dostojevskog dosada primjenjivalo na ruski boljševizam, odnosno na tzv. "realni socijalizam" u negdašnjem Sovjetskom Savezu, no sve je izglednije da će se moći primjenjivati i na sustav neoliberalnog kapitalizma kakav se u zadnja dva desetljeća uspostavlja u zemljama zapadnog svijeta (radi se o procesu započetom tokom osamdesetih godina, za vladavine Ronalda Reagana i Margaret Thatcher, a koji su osmislili Milton Friedmann i njegovi istomišljenici). Ne postavlja li, uostalom, neoliberalna ideologija upravo ovaj isti zahtjev - zahtjev za "apsolutnom slobodom" ljudske osobe?

Zaista, ako se malo bolje pogleda što se događalo i što se događa vezano uz dužničku krizu u nekim zemljama EU, postaje jasno da svjetska financijska oligarhija nije gurala novac u ruke neodgovornim i korumpiranim vladama zato što je bila naivna, pa mislila da će ga dobiti natrag s velikim kamatama, već zato što je, očito, imala i neke druge interese i planove. Uostalom, novac u iznosima o kojima se ovdje radi i tako prestaje biti novac u uobičajenom značenju, odnosno gubi smisao sredstva pomoću kojega se vrši razmjena dobara i na neki način održava dinamika gospodarskih kretanja, već postaje sredstvo političke moći i dominacije ili jednostavno rečeno - oružje, čijom se snagom od vjkada uređuju odnosima među društvenim grupama, narodima i državama.

Ne bismo li se danas, nakon postavljanja tih "tehničkih vlada" u Grčkoj i Italiji, mogli zapitati - Radi li se ovdje o dobro smišljenoj i pripremljenoj akciji okupacije zemalja koje zbog svojih slabosti (naslijeđeno zaostajanje u civilizacijskom razvoju, gospodarski problemi, korupcija u vlasti) mogu "pokoriti" relativno jednostavno i brzo? Dakako, ne radi se o klasičnoj ratnoj okupaciji, već o jednom specifičnom njezinom obliku gdje se polako i potihom, tako da narod dotične zemlje toga nije ni svjestan, "preuzimaju" određeni materijalni resursi. No treba naglasiti da se u mnogo širim razmjerima u današnjoj Evropi nesumnjivo odvija jedna druga "okupacija", koja predstavlja pripremu terena za ovu upravo spomenutu, kao što ta spomenuta, možda, predstavlja pripremu terena za onu "klasičnu", fizičku okupaciju teritorija jedne države - radi se o okupaciji u "sferi duha", u kojoj se "preuzimaju" duhovni resursi - javno mnijenje, svijest i savjest jednoga društva, i dakako njegova "inteligencija" (koja se najvećim svojim dijelom, u svakom slučaju može kupiti za neki sitniš), pri čemu se redovito radi na uništenju identiteta, tradicije, povijesnog pamćenja, te slobode i slobodnog mišljenja pojedinaca i društvenih skupina.

Perišić će, naravno, kao i mnogi drugi takve sumnje odbaciti kao "teoriju zavjere" odnosno kao "nacističku mantru o židovsko-masonskoj plutokraciji" koja upravlja svijetom. Ne možemo sa sigurnošću tvrditi da je sve to istina, no tko uopće može danas rеспetljati to klupko međusobnih odnosa, suprotstavljenih interesa, sukoba, prijetnji, kompromisa u kojemu se odvija život suvremenog svijeta (spomenimo da se u tom klupku odvija recimo monetarni rat između dolara i eura, carinski rat SAD-a i Kine, borbe za tržišta i utjecaj u

zemljama Srednje Azije, Arapskog svijeta, Latinske Amerike, borbe za preuzimanje preostalih resursa naše planete, primjerice onih u arktičkom i antarktičkom području, uz još more drugih konflikata) i dati konačan, istinit sud o tome što se danas događa na evropskoj i svjetskoj ekonomsko-političkoj pozornici. A što se tiče teorija zavjere, istina je da one zvuče nevjerovatno, no istina je i to da se nevjerovatne stvari na ovom svijetu i dešavaju upravo zato što ljudi ne vjeruju da se oko njih može dešavati nešto što je krajnje nevjerovatno.

Uostalom, nevjerovatne su i vijesti o "friziranim" izvještajima Grčke vlade evropskim monetarnim institucijama. Pa nisu li se svi ti podaci mogli provjeriti relativno jednostavno? Nevjerovatni su i iznosi koje je grčka vlada prema dostupnim podacima trošila na naoružanje u zadnjih desetak godina, nevjerovatna je i ona već spomenuta brojka o troškovima organizacije olimpijade u Ateni. I inače su nevjerovatni razmjeri "financijskog inženjeringa" koji se događa u današnjem svijetu i uopće mogućnost funkcioniranja sustava u kojem spekulativni kapital preteže nad onim realnim, a burzovne spekulacije ili jednostavno mogućnost tiskanja dolarskih novčanica predstavljaju najpouzdanije izvore bogatstva i moći, odnosno dominacije na globalnoj sceni.

No, vratimo se još malo Perišićevom tekstu. Kao što smo vidjeli, u razmišljanju i o mehanizmima "kojima će se rasipničko ponašanje državnih elita spriječiti i sankcionirati i bezuvjetno se zaštititi ekonomski interesi i politička prava građana", Perišić upravo i spominje sve ovo što smo maločas rekli, jer se preduvjet za stvaranje tih mehanizama očito vidi u značajnim promjenama u političkom ustrojstvu Evrope i svijeta, koje bi otvorile mogućnost da se državama oduzme ne samo monetarna odnosno gospodarska, nego i politička suverenost (u ime tobožnje zaštite njihovih građana), drugim riječima u provođenju doktrine ograničenog suvereniteta koja bi se "po novom" mogla implementirati bez direktne vojne intervencije ili u jednostavnoj integraciji u unitarnu evropsku ili svjetsku naddržavu s jedinstvenim institucijama (evropskom ili svjetskom vladom i dr.).¹ Dakako, po njegovom to nije zavjera, nego nužnost do koje je doveo stjecaj raznih okolnosti i slučajnosti. No zapitajmo se - Je li slučajnost i to što Perišić tako nonšalantno previđa jedno daleko jednostavnije, prirodnije i racionalnije rješenje koje se u razmatranju ovog problema (problema rasipništva političkih elita i dužničke krize) nameće samo po sebi - a to je zauzdavanje moći svjetske financijske oligarhije (napomenimo da je druga stvar pitanje kako to zaista i provesti u djelo). Onome tko prati njegovo pisanje, sasvim je razumljivo da tako nešto ovaj autor ne može, odnosno ne smije izreći. Ono što također ne smije izreći jest činjenica da se stvarna vlast odnosno moć u današnjem svijetu, ne nalazi u rukama državnih institucija (kad bi tako bilo, onda bi njegovi argumenti bili sasvim u redu), već da je u posjedu određenih centara moći koji na globalnoj sceni djeluju "iz drugog plana" (što je već postalo sasvim očito - treba samo promotriti djelovanje MMF-a ili čuti priču o tzv. "kreditnim rejtinzima" pojedine zemlje). Netko će možda ustvrditi da je ova moć veoma "raspršena", po širokom spektru mogućnika različitih "profila" sa različitih strana svijeta, no ovdje je najbitnije to što tu moć ne kontrolira nitko, najmanje "narod", koji bi, kao, po demokratskim principima, to trebao, a razlog tomu je što jednostavno ne postoje efektivni mehanizmi putem kojih bi se ti demokratski principi mogli provoditi u život. Primjerice, tko uopće na vlast postavlja predsjednike SAD-a, koji bi prema svojim formalnim ovlastima trebali biti najmoćniji ljudi na Zemaljskoj kugli? Teško je složiti se s tvrdnjom da ih postavlja upravo američki narod (možda ih samo na neki način "izabire"). A o tome da taj narod kontrolira i na neposredan način način utječe na njihove odluke, nema ni govora. To na određeni način čini tzv. "medijska javnost", no ona je u rukama upravo onih gorespomenutih moćnika, i očito joj je puno važniji zadatak kontrolirati narod i njime manipulirati, nego kontrolirati političare.

Inače, zanimljiva je s jedne strane slična nonšalancija kojom Perišić prelazi preko djelovanja pokreta koji se protive današnjem neoliberalnom kapitalizmu i pokušavaju ponuditi alternative, poput pokreta "Occupy Wall Street", a s druge, fanatična vjera u efikasnost mjera liberalizacije tržišta i ograničavanja ovlasti koje država ima u ekonomskoj sferi. Međutim, treba reći kako postoji gomila primjera koji pokazuju da je ova vjera potpuno neutemeljena - primjerice liberalizacija tržišta pitke vode dovela je do sveopće pobune i pada režima u Boliviji, liberalizacija tržišta električne energije u Mađarskoj svojevremeno je dovela do enormnog poskupljenja struje u toj zemlji, a liberalizacija tržišta telekomunikacijskih usluga ovdje u Hrvatskoj dovela je do apsurdne situacije da su nam iznosi računa za ove usluge veći od iznosa računa za struju ili recimo plin (na taj je apsurd ovaj autor upozorio u više svojih tekstova). Jasno je dakle da se po pitanju stavova koje o liberalizaciji tržišta i ulozi države u gospodarskom životu zemlje ima većina ljudi, i ovdje kod nas, a i inače, ne može govoriti ni o kakvoj "marksističkoj fobiji od kapitala, tržišta i privatnog vlasništva", nego o elementarnom životnom iskustvu i zdravom razumu. Nitko nikome ne brani da povjeruje u Perišićeve floskule skovane u tko zna kojoj laboratoriji za psihološko-propagandno djelovanje, no srećom, malo je onih

1 Tu se radi o tzv. "Novom svjetskom poretku" koji se očito i uspostavlja, ali potajno i potihom (oni koji o njemu pišu i govore obično se smatraju opskurantima, neuravnoteženima i sl.)

koji još uvijek mogu vjerovati u takve priče.

Liberalizacija tržišta i primjena postulata neoliberalne ekonomije (odnosno ideologije) u gospodarskom životu bilo koje države na svijetu, osim možda onih koje dominiraju i diktiraju svjetska zbivanja, umjesto da potakne gospodarski procvat i prosperitet, stvorila je samo kaos i bezakonje, u je nekim zemljama potakla tzv. "pretvorbeni" kriminal, u drugima "kriminal prvobitne akumulacije", uz različite druge vrste privrednog kriminala koje su prisutne svugdje, a najveći je dio svjetske populacije gurnula u posvemašnju bijedu. Istina je da u svemu tome postoji odgovornost državnih institucija, no one se samo suočavaju s posljedicama strahovitih proturječja i apsurdna koje je stvorila neoliberalna doktrina u ovih zadnjih nekoliko desetljeća otkad je preuzela svjetsku dominaciju - a tu spadaju monetarni sistem koji lebdi u prostoru između materijalnog svijeta i svijeta ezoterije, imaginarna ekonomiju bez ikakve realne osnove, koja se vinula se u nebo projekcija, očekivanja i maštarija mogućnika ovoga svijeta, silesije lažnih, fiktivnih vrijednosti, skupa s cijelim jednim potpuno izokrenutim vrijednosnim sustavom u kojemu ogledalca i staklene perlice odnosno papir bez pokrića, vrijede mnogo, a ljudski životi ne vrijede ništa, u kojemu se laži tretiraju kao istine a istine kao laži, u kojemu se dobrota i poštenje kažnjavaju (niti jedno dobro djelo ne proilazi nekažnjeno), a zločin i kriminal nagrađuju, u kojemu su poroci jako poželjni, a vrline nešto čega bi se čovjek trebao stidjeti. Kakav drugi rezultat i možemo očekivati od jedne nakaradne ideologije u kojoj se pohlepa, egoizam, bešćutnost i slične ljudske mane predstavljaju kao osnova našeg napretka?

Sasvim je jasno da je ova doktrina, odnosno njezina teorija i praksa ne uspijeva osigurati normalan život za najveći broj ljudi na Zemaljskoj kugli, već da samo potiče sveopće nazadovanje. Ako su se u nekim periodima i zapažali neki njezini "pozitivni rezultati", tvrdnje o uspješnosti ovog modela društvenih odnosa efikasno opovrgavaju ekonomske krize poput ove koju proživljavamo danas. I sama činjenica da ljudska civilizacija već duže vrijeme tapka na mjestu, umjesto da se kreće putem razvoja i prosperiteta, činjenica da se problemi svih mogućih vrsta ne rješavaju već samo nagomilavaju, činjenica da se znanstveno-tehnološka dostignuća ne koriste da bi se unaprijedio život barem većine ljudi na zemlji, već samo jednog malog njihovog postotka, činjenica da napredak automatizacije i robotizacije nije oslobodio ljude prisile fizičkog rada ili barem humanizirao uvjete i ambijent u kojemu se rad odvija, te omogućio veću zaradu, već je radnike gurnuo u još veću bijedu, kao i mnoštvo drugih činjenica o stranputicama našeg civilizacijskog razvoja, pokazuju kako ideologija liberalizma potpuno promašena, kako nanosi ogromne štete ljudskom društvu i kako treba biti odbačena što prije i što temeljitije. Ova je ideologija proizvela i ogromne nejednakosti među ljudima, nacijama i kulturama, koje lako mogu dovesti do socijalne eksplozije i katastrofe za ljudski rod. Ona snosi najveću krivicu i za ekološke probleme, jer je sve te probleme stvorila ljudska pohlepa i egoizam, ali ne kao neki "iskonski" ljudski porok, nego kao rezultat liberalističkog svjetonazora i "kvarenja bitka" koji je taj svjetonazor stvorio; ukratko kao rezultat liberalne misli² kojoj je na pameti samo profit, a ne boljitak svih živih bića na ovoj planeti (a upravo je ljudskoj vrsti povjerena odgovornost za održavanje života na Zemlji), te briga za budućnost generacija koje dolaze. Posljedice ekološke krize koja se neprekidno produbljuje, već su i danas nesagledive.

No najgore od svega je što ova ideologija uništava ljude, što promičući poroke i izrugujući vrline (zagovornici ove ideologije posebno se obaraju na "moraliziranje", zaboravljajući da je jedina alternativa moralnom životu - samoubojstvo, duhovno, a i "fizičko"), degradira našu ljudskost, pretvarajući nas u subhumana bića, "čirihau" kako bi to rekao Bela Hamvas. Inače, poučno je pročitati Hamvaseve tekstove - recimo one iz zbirke eseja "Kap prokletstva" u kojoj je "čirihau" potanko opisan³ - koje često možemo prisposodobiti ogledalima u kojima prepoznamo svoj vjerodostojni odraz, nasuprot onima koja se danas proizvode i nude na tržištu, a koja redovito daju posve iskrivljenu sliku o našoj stvarnosti i nama samima.

Napomenimo na kraju da borba protiv liberlizma na ovim našim prostorima ima prilično bogatu tradiciju, no ta borba i ta tradicija davno je zatrta i zaboravljena. Hrvatski katolički pokret koji je na prijelazu XIX i XX stoljeća, pod duhovnim vodstvom svoga utemeljitelja, krčkog biskupa Antuna Mahnića, započeo vrlo plodonosnu djelatnost na raskrinkavanju te demonske ideologije, na promociji kršćanskog svjetonazora i vrijednosnog sustava, ali i na nekim konkretnim gospodarskim projektima (osnivanje potrošačkih zadruga i pučkih štedionica)⁴, doživio je teške udarce još za vrijeme i neposredno nakon Prvog svjetskog rata, da bi po završetku Drugoga bio nasilno ugašen, što je i razumljivo. No teško je razumljivo da u ovih dvadeset godina

2 Da suština ove misli nije ljudska sloboda nego osobni interes, autor ovog članka već je pokazao na većem broju primjera u drugim svojim tekstovima.

3 Hrvatski prijevod ove zbirke eseja izdala je nakladnička kuća Mirakul 2003. godine.

4 Slovenski svećenik Antun Mahnić (Anton Mahnić, 1850-1920) u ovim se nastojanjima najprije angažirao u svojoj domovini, da bi nakon imenovanja krčkim biskupom, godine 1896, svoj rad nastavio u još mnogim širim razmjerima u Hrvatskoj.

nije učinjeno ništa, ne samo da se na ovaj ili onaj način pokuša obnoviti njegovo djelovanje, nego i da se obnovi uspomena, svijest o njegovom postojanju i djelovanju, sjećanje na njegove uspjehe i neuspjehe, sjećanje na ljude koji su bili njegovi nosioci. Ostali su doduše blaženici I. Merz i A. Stepinac, ali izgleda samo zato da ih se jednom godišnje prisjetimo i kažemo pokoju riječ, koja uglavnom nema veze ni sa našom prošlošću, a kamoli s našom sadašnjošću ili budućnošću.

Očito je krajnje vrijeme da se katolički intelektualci ponovno angažiraju na jednom ovakvom projektu. Treba nam jedan novi Mahnić, novi Katolički pokret, novo oduševljenje za ideale istine i pravde, novo oduševljenje za Krista. Ako se taj plamen ponovno ne razgori, onda nam se, prema svemu sudeći, ne piše ništa dobro. Oni koji nastoje živjeti u istini u tom slučaju očito neće za svoje oduševljenje više uspijevati pronaći i neke "ovozemaljske" razloge. Jer u "vrlom novom svijetu" koji se već dva desetljeća gradi tu pred našim očima, čovjeka mogu oduševiti jedino laži.

Zagreb, studeni 2011.